

EDITORIAL

Ipakigbisog ang tinuod nga kagawasan! Tapuson ang paghari ni Duterte!

Kinahanglang tibuok-kusog nga batukan ug tapuson ang paghari sa nasudnong traydor nga si Duterte. Kaugmaon sa tibuok katawhan ug kinabuhi sa matag Pilipino ang nabutang sa kaalautan sa padayon nga pagluhod ni Duterte sa mga imperyalistang gahum.

Daw gihalad na ni Duterte sa altar sa China ang kadagatan ug natural nga bahandi sa nasud bugti sa mga dagkung kontrata nga gipangwartahan niya ug sa kapareho niyang mga burukrata-kapitalista. Sa pikas bahin, labaw pang mihugot ang paggamit sa US sa tibuok Pilipinas isip dakung base militar sa US bugti sa subsub nga ayudang militar alang sa iyang maduguon nga teroristang gyera "kontra-insurhensiya" ug "kotra-droga".

Tungod sa natagamtam niyang kaayuhan, bungol si Duterte sa singgit sa katawhan aron ipakigbisog ang tinuod nga kagawasan ug panalipdan ang interes sa nasud atubangan sa nanagbanging mga imperyalistang gahum. Kung magpabilin sa poder si Duterte, seguridad nga labaw pang mibug-at ang palas-anon sa Pilipinas sa langyawng dominasyon, labaw nga molaygay ang krisis ug mograbe ang pasistang pagsumpo sa makinasudnon ug demokratikong kalihukan.

Hugot nga nalambigit ang kahimtang karon sa Pilipinas sa kasamtangang kahimtang sa tibuok kalibutan nga timaan sa nagkagrabeng panagbangi sa mga imperyalistang gahum sa ekonomiya ug pamatigayon, diplomasya, pulitika ug militar. Samtang nagkadugay ang dili masulbad nga krisis sa pangkalibutanong kapitalistang sistema, labaw nga mograbe ang maong mga kontradiksiyon ug labaw nga mograbe ang hapak niini sa Pilipinas ug sa uban pang mga semikolonya o dili hingpit nga gawasnong nasud.

Anaa sa tunga-tunga sa maong mga panagbangi ang nag-unang mga imperyalistang gahum, una na dinhi ang imperyalismong US nga nagpabiling pinakagamhanan sa tibuok kalibutan tungod sa higanteng makinaryang militar niini nga nakakatag sa tibuok kalibutan. Hugot nga ginahagit sa lain-laing imperyalistang gahum ang paghari sa US, ilabina sa Russia sa militar nga natad, ug sa China, sa natad sa ekonomiya.

Sa desperasyon sa US nga mapangibabawan ang internal niining krisis sa ekonomiya, nagkapuliki kining ibalik ang solo nga paghari. Ginasuklan sa US ang mitumaw nga bag-ong bahinay sa kalibutan (sa hisguta-

nang militar ug negosyo) tali sa mga imperyalista kung asa nakulangang ang mga nataran sa kanhing nakapailalum sa iyang kontrol.

Sa kasaysayan, kanunay mahinungdanon ang lugar sa Pilipinas sa estratehiyang geopolitikal sa mga imperyalistang nasud. Gikahinaman kini sa mga gamhanang nasud tungod kay anaa kini sa tunga-tunga sa mahinungdanong ruta sa pamatigayon, ilabina ang ruta gikan sa Indian Ocean padulong sa East ug Southeast Asia.

Sa nangaging kapin usa ka siglo, gipahamtang sa imperyalismong US ang gahum niini sa Pilipinas, una pinaagi sa dayag nga kolonisasyon, ug pinaagi sa dili direktang kontrol sa kadugayan. Gigamit sa US nga nataran ang mga base militar sa Pilipinas alang sa gyerang agresyon gikan sa Vietnam hangtud sa Middle East, ingonman, alang sa pagpalapad sa merkado alang sa mga produktong Amerikano sa Asia, ilabina sa China. Halos tulo ka dekada na sukad nga gitangtang kini, apan nagpabiling nakaistasyon ang gatu-

san ka sundalong Amerikano sa Pilipinas ug nagkadaghan ang mga eksklusibo nilang pasilidad militar sa mga kampo sa AFP.

Ang pagpailalum sa Pilipinas sa kolonyal ug malakolonyal nga paghari sa US ang pinakadakung babag sa paglambo ug pag-asdang sa Pilipinas. Ginaharian ang ekonomiya sa Pilipinas sa mga korporasyong Amerikano ug ginadiktahan sa USAID, sa IMF-WB ug mga bangko ug institusyon sa pinansya nga kontrolado sa US.

Mitumaw ang China isip usa ka kapitalistang gahum gikan sa tunga-tunga sa dekada 2000. Ginahimo niining pangdani ang gatusan ka milyong mamumuo nga ubos ang suhulan aron suyupon ang produktibong kapital, ilabina gikan sa US. Wala nagdugay, gibaha na og baratong mga pamatigayon nga gikan sa China ang pangkalibutanong merkado. Sa kasamtangan, ginatugaw ang China sa pagkunhod sa produksyon tungod sa pagkasagayad sa merkado sa hilabihan ka sobrang mga produktong pangkonsumo ug

pangkapi. Gisulayang pugngan sa China ang krisis niini pinaagi sa subsub nga pag-eksport sa kapital sa porma sa mga pautang ug malukpanong konstruksiyong pang-imprastruktura.

Kabahin sa maong mga desperadong lakang ang pagpakusog sa presensya sa China sa Pilipinas sa milabayng mga tuig, partikular na ang dinagkung pagkawaw sa bahanding mineral ug uban pang natural nga bahandi sa nasud. Nakiglumba karon ang China sa US ug sa uban pang mga kapitalistang gahum sa paghurot sa bahandi sa Pilipinas. Kadungan niini, nagbubo kini og pautang alang sa mga proyektong pang-imprastruktura aron ipangpalit sa sobra-sobrang segmento ug puthaw gikan kanila.

Matngon ang China nga balwarteng militar sa US ang Pilipinas nga ginagamit niining dunggoanan, airport ug nataran sa mga sakyanan ug himang iggugubat. Sa taas nga panahon, gigamit sa US ang Pilipinas aron harian ang South China Sea ug kontrolon ang pamatigayon nga moagi dinhi. Nakita sa China ang kamahinungdanon nga pakusgon ang presensya ug pagimpluwensya niini sa Pilipinas atubangan sa nagkagrabeng kolaborasyon niini sa US. Busa ingon na lamang ang pagduso niining kontrolon ug angkunon ang lapad nga kadagatan sa kasadpang bahin sa Pilipinas, kawkawon ang bahanding-dagat ug tukuron ang iyang mga pasilidad militar.

Ang Pilipinas anaa karon sa tunga-tunga sa nagbugno nga imperyalistang gahum. Kinahanglang ipasubsub sa katawhang Pilipino ang ilang pakigbisog alang sa tinuod nga nasudnong kagawasan gikan sa kontrol sa US ug batok sa interbensyon sa China. Nag-unang nakapunting ang maong pakigbisog batok sa nasudnong traydor nga si Duterte. Kinahanglan siyang batukan, singilon ug papanubagon sa gihimo niyang pagyatak sa kagawasan ug soberanya sa Pilipinas.

Una sa tanan, kinahanglang

ANG Bayan

Bolyum L Ihap 14 | Hulyo 21, 2019

Ang *Ang Bayan* ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang *Ang Bayan* og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.

 [instagram.com/progressiveviews](https://www.instagram.com/progressiveviews)

 [@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

 cppinformationbureau@gmail.com

Unod

Editorial: Ipakigbisog ang tinuod nga kalinaw! Tapuson ang paghari ni Duterte!1

Todong liberalisasyon	3
Nagkahugot nga kontrol sa US sa Pilipinas 4	
<i>Writ of kalikasan</i> , pugos nga gipastras 5	
#PayDayProtest, giilunsad 5	
63rd IB ug 87th IB, giharas sa BHB 5	
Siak sa alyansang Duterte, nagkalalum 6	
Pagpatigbabaw sa huntang sibil-militar 7	
Sulayng pagpangdagit, gipakyas 8	
Eskwelahang Lumad, gipasirado 8	
Liberalisasyon sa bugas 8	

Ang *Ang Bayan* ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas

2

Hulyo 21, 2019 **ANG BAYAN**

batikuson ang pagtahan niya sa China sa mga katungod sa Pilipinas sa West Philippine Sea, lakip ang soberanong katungod sa "exclusive economic zone" sa Pilipinas. Kinahanglan nga paninglon usab siya sa korapsyon ug pagpaadunahan sa gisulod niyang mga kasabutan ug kontrata sa pautang.

Kadungan niini, kinahanglan nga subsub usab nga ibutyag ang pagluhod ni Duterte sa imperyalismong US. Kinahanglang ibutyag kini isip nag-unang imperyalistang gahum sa Pilipinas, ilabina sa pagsulay niining gamiton ang protesta sa katawhan batok sa China aron ihikaw o hatagag pangatarungan ang nagkagrabeng interbensyon ug paggamit sa Pilipinas alang sa iyang interes militar. Kinahanglang batukan, singilon ug papanubagon si Duterte sa iyang paghatag-dalan sa pagpakusog sa presensya sa pwersang militar sa US sa nasud, ilalum sa Operation Pacific Eagle-Philippines, ug pinaagi sa nagkadaghang mga ehersisyo ug maniobrang militar sa US sa Pilipinas.

Kinahanglang batukan ang dikta sa US nga bag-ohon ang Konstitusyong 1987 aron hingpit nga ibuyangyang ang ekonomiya sa nasud sa kaayuhan sa langyawng dagkung kapitalista, Amerikano man o Chinese. Ginapatuman kini karon ni Duterte aron ilusot ang iyang mini nga pederalismo o uban pang kausaban aron seguruhon ang pagpalanat sa gahum sa iyang pamilya.

Kinahanglang batikuson ang US ug ang China sa paghatag og suporta sa tiranikong paghari ni Duterte, ug singilon sila, ilabina ang US, sa pag-armas sa mga pasistang ginsakpan ni Duterte. Ang naangkon niyang suportang militar sa US ang naghatag kaniya og determinasyon nga ipadayon ang walay-undang nga dinaghang pagpamatay, pulitikanhong paggukod ug pagsumpo sa mga mikontra sa iyang paghari. **AB**

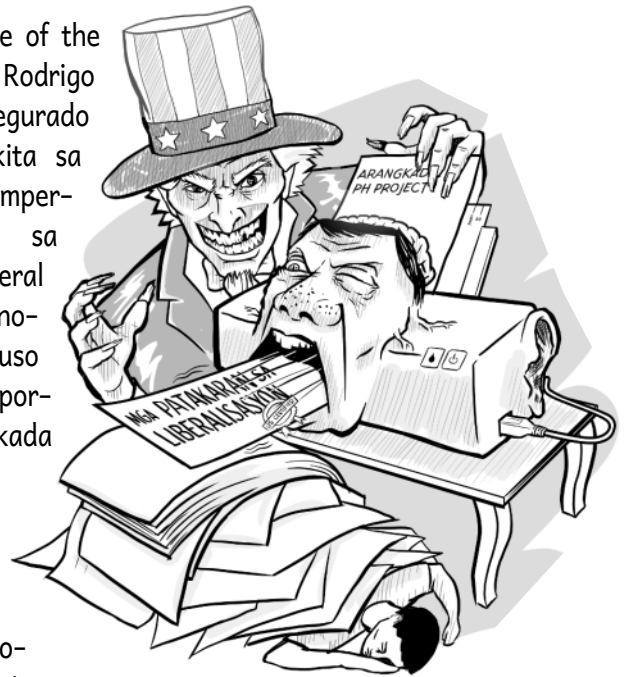
Adyendang lehislatibo alang sa todong liberalisasyon

Sa moabutay nga State of the Nation Address ni Rodrigo Duterte sa Hulyo 22, segurado nga subli siyang magpakita sa dayag nga pagluhod sa imperyalistang US pinaagi sa pagprayoritisa sa neoliberal nga mga reporma sa ekonomiya. Dugay na nga ginaduso sa US ang maong mga reporma ilalum sa The Arangkada Philippines Project (TAPP).

Tumong sa maong mga reporma nga isangko ang liberalisasyon sa lokal nga ekonomiya pinaagi sa pagpaluag o hingpit nga pagtamtam sa mga restriksyon sa negosyo sa mga multinasyunal ug mga subsidyaryo niini. Sa milabayng tulo ka tuig, sunud-sunod na nga nagpagawas si Duterte og mga ehekutibong kamanduan, ingonman ang mga ahensya sa guberno, aron pausa-usa nga ilusot ang mga neoliberal nga mga lakang.

Pag-amyenda sa PSA

Lakip sa mga target nga sudlon sa mga multinasyunal ang subsektor sa telekomunikasyon ug transportasyon nga kabahin sa pangpublikong mga utilidad. Subay sa depinision sa reaksyunaryong balaod, ang pangpublikong mga utilidad mao ang mga "butang o serbisyong gikinahanglan sa usa ka komunidad." Tungod kay ginailang kini isip estratehikong mga empresa, gikaingon sa Konstitusyong 1987 nga dili pweding kapin sa 40% ang langyawng pagpanag-iya sa mga pangpublikong utilidad. Ingonman, walay puas nga ginalapas sa maong balaod ug daghan sa mga kumpanya sa telekomunikasyon ug transportasyon nga anaa sa kontrol sa langyawng kapital. Mahitabo kini pinaagi sa pagpautang ug sosyohan sa mga lokal nga kumprador.

Aron hingpit nga baklason pa ang nabilin nga proteksyon sa subsektor, ginaduso sa rehimen ang pag-amyenda sa Public Services Act (PSA o balaod sa pangpublikong mga serbisyo). Sigon sa rekomendasyon sa TAPP, pagatamtam sa listahan sa pangpublikong mga utilidad ang telekomunikasyon ug transportasyon. Pagalimitahan na lamang ang langkob niini sa "distribusyon ug transmision sa kuryente, serbisyong patubig ug imburnal." Pinaagi niini, pagatugutan na ang mga langyaw nga tibuok nga makapanag-iya ug magdumala og mga kumpanya sa maong mga industriya. Napakyas ang iyang supermayorya nga ilusot ang maong sugyot balaudnon ayha magsira ang ika-17 nga Kongreso niadtong milabayng bulan.

Pag-amyenda sa FIA

Ginaduso usab sa US nga amyendahan ang Foreign Investment Act (FIA o balaod sa langyawng negosyo) alang sa mas subsub nga pagrepaso ug pagpamubo sa listahan sa mga negosyo ug propesyon nga eksklusibong gigahin alang sa mga Pilipino. Gitawag ang maong listahan isip *foreign investment negative list* (FINL) nga nagbawal sa pagpasok ug

"Adyenda...", sundi sa panid 4

Kontrol sa US sa nasud, padayon nga mihugot

LABAW NGA MIHUGOT ang kontrol sa US sa Pilipinas human ang ika-8 nga Bilateral Strategic Dialogue (BSD) tali sa duha ka nasud niadtong Hulyo 15-16. Gipahigayon ang tinuig nga BSD ilalum sa US-Philippines Mutual Defense Treaty. Gitambungan kini sa tag-as nga upisyal sa gubyrnong US ug sa Armed Forces of the Philippines.

Gipangunahan ni Ambassador Sung Kim ang delegasyon gikan sa US, kauban ang mga representante sa State Department for East Asian and Pacific Affairs ug Department of Defense for Indo-Pacific Security Affairs. Gihisgutan dinhi dili lamang ang mga hisgutang militar kundili lakip na ang mga hisgutanan sa natad sa pulitika ug ekonomiya.

Gigamit ng US ang dayalogo aron padayon nga iduso ang gahum niini sa Asia, ilabina atubangan sa bangyai niini sa China. Gitukmod niini ang Pilipinas nga iasdrag sa ASEAN o Association of Southeast Asian Nations ang usa ka kondukta sa giilugang teritoryo sa South China Sea aron kontrahon ang pag-angkon sa China sa maong kadagatan. Nahiusahan usab nga moduyog ang Pilipinas sa pagpakitag kusog sa US sa takuban sa

mga operasyong "freedom of navigation" sa dagway sa paglawig sa mga barkong panggubat ug pagpalupad og mga *jetfighter* sa teritoryo sa nasud.

Mas daku usab ang ipahigayon nga pagbansay sa mga Armed Forces of the Philippines ug US sa mosunod nga tuig. Sa Salaknib 2020, subling bansayon ang 1st Brigade Combat Team (BCT) nga gitukod sa militar sa US niadtong 2018. Kaatbang sa 1,500 ka ginsakpan sa BCT ang 1,700 ka sundalo nga gikan sa US Army Pacific Command. Tumong sa Salaknib nga mapahapsay ang pagmando sa militar sa US sa mga pwersa sa AFP alang sa mga gyerang kumbensyunal ug "kontra-terorismo." Pagpangandam kini alang sa dinagkung mga panagsangka, matud sa tigpamaba sa Philippine Army nga si Lt. Col. Ramon Zagala.

Sa wala pa ang BSD, naggahin na ang US og \$145.6 milyong ayuda aron gamiton sa AFP sa 2019. Wala pa nalakip dinhi ang makuhang bahin sa militar sa Pilipinas sa ginaaprubahan ni US President Donald Trump nga \$1.5 bilyong ayudang militar alang sa mga nasud sa Asia Pacific gikan 2019-2023.

Kadungan sa BSD, gisugdan usab ang Marine Aviation Support Activity (MASA) sa Marine Base Gregorio Lim sa Ternate, Cavite. Duha ka hugna matag tuig nga ginalunsad ang MASA nga ginasalmutan sa Marines ug Air Force sa US ug Pilipinas. Usa lang ang MASA sa 280 ka giusang pagbansay nga nakatak-dang ilunsad sa nasud sa 2019. **AB**

"Adyenda...", gikan sa panid 3

tibuok nga pagpanag-iya sa mga transnasyunal ug mga langyaw sa maong mga negosyo ug propesyon.

Partikular nga ginaduso ang probisyon aron tugutan ang mga langyawng propesyunal, ilabina kadtong gikan sa mga imperyalistang nasud, nga magtrabaho sa Pilipinas aron sila ang iempleyo sa langyawng mga kumpanya ug lokal nga subsidyaryo. Hulga kini sa trabaho sa mga Pilipinong abugado, duktor, syentista, inhinyero ug uban pang propesyunal nga mapugos nga mosagop sa langyawng mga rekisito sa ngalan sa "internasyunal nga sukaranan."

Niadtong Oktubre 2018, gipagawas ni Duterte ang Executive Order 65 nga nagpatuman sa gipamubo nga FINL. Gitangtang niini sa listahan ang lima ka natad sa negosyo ug aktibidad lakip ang mga negosyo sa internet; pagtudlo sa kolehiyo sa mga asignaturang dili pangpropesyunal; mga sentro alang sa teknikal ug bokasyunal nga pagbansay nga dili kabahin sa pormal nga sistemang pang-edukasyon; mga kumpanya sa pinansya; ug mga *wellness center*. Gipataas usab niini ang pwedeng panag-iyahan sa mga langyaw sa mga kontrata sa konstruksyon o pag-ayo sa pangpublikong mga imprastruktura ug proyektong pangkalamboan gikan 25% ngadto sa 40%; ug sa pribadong mga

kumpanya sa radyo gikan 20% ngadto sa 40%.

Sa hinanali, makapahimulos sa maong mga agresibong lakang ang pagsulod sa kapital ug ginsakpan gikan sa China sigon sa mga kundisyon sa pautang niini sa rehimen.

Lain pang mga lakang

Lakip pa gihapon sa mga rekomendasyon sa US ang pag-amyenda sa Retail Trade Liberalization Act (balaod sa liberalisasyon sa minuto). Tumong niining labaw pang pamubuon ang minimum nga kapital nga ipamuhunan sa mga langyawng kumpanya sa *retail* gikan \$2.5 milyon ngadto sa \$200,000.

Gipasasan usab ni Duterte ang pagsumite sa ikaduhang pakete sa balaod nga TRAIN nga gitawag og Trabaho Bill. Tinguha niining paubsan ang buhis sa kita sa mga korporasyon gikan 30% ngadto sa 20% ug kulangan ang mga insentibang ginahatag sa mga korporasyon sa mga espesyal nga mga sonang pang-ekonomiya.

Sa kinatibuk-an, sukad nga nakalingkod si Duterte sa poder nagpatuman ni siya sa dili moubos sa 10 ka ehekutibong kamanduan nga nagahatag dalan sa hingpit nga liberalisasyon sa ekonomiya. **AB**

Writ of kalikasan, pugos nga gipaattras

PUGOS NGA GIPAATTRAS sa mga abugado sa rehimeng Duterte niadtong Hulyo 9 ang nagpetisyong 40 ka mangingisda sa Masinloc, Zambales ug Palawan alang sa writ of kalikasan sa West Philippine Sea (WPS).

Nagpasaka og kaso sa Korte Suprema niadtong Abril ang maong mga mangingisda kaabin ang mga abugado sa Integrated Bar of the Philippines sa kaso batok sa pagpanggun-ob sa China sa mga bahura (reef) sa WPS. Ang writ of kalikasan ang usa sa ligal nga remedyo aron pwersahon ang nakalingkod nga gubyrno nga hatagag-proteksyon ang konstitusyunal nga katungod sa mga Pilipino alang sa usa ka himsog nga kinaiyahan sigon sa Konstitusyong 1987.

Gipasaka sa mga mangingisda ang petisyon aron babagan ang reklamasyon nga ginahimo sa China aron tukuran og mga istrukturang militar sa kadagatan sa Pilipinas. Resulta sa reklamasyon ang malukpanong pagkaguba sa mga bahura,

partikular sa Zambales ug Palawan.

Una na nga nagpagawas og desisyon ang Korte Suprema pabor sa mga mangingisda niadtong Mayo. Gimanduan niini ang rehimeng Duterte nga protektahan ang WPS ug magmugna og mga lakang aron pugngan ang paglapas sa mga balaod pangkinaiyahan ilabina sa eksklusibong sonang pang-ekonomiya sa kadagatan sa Pilipinas. Gipadayag ni Chel Diokno, abugado sa mga mangingisda, nga gipamatud-an sa unang desisyon sa korte nga lehitimo ang petisyon sa mga mangingisda. Matud niya, miatras sila tungod sa pagpamig-ot sa rehimen. Tungod niini, gikansela na sa korte ang ikaduhang pagdungog kung asa magtagbo ang mga mangingisda ug mga representante sa gubyrno.

Sa pag-atras sa mga mangingisda sa petisyon, gitangtang sa rehimen ang ligal nga bagbag para sa pagpangawkaw sa China sa kadagatan sa Pilipinas.

Liboan ang nagmartsa niadtong Hulyo 12 padulong sa Chinese Embassy aron kundenahon ang padayon nga interbensyon sa China sa teritoryong dagat sa nasud. Nahitabo kini isip pagdumdom sa ikatulo nga tuig sa desisyon sa Arbitral Tribunal pabor sa Pilipinas batok sa China mahitungod sa giilugan nga West Philippine Sea.

Matud sa P1NAS, ang desisyon sa Arbitral Tribunal niadtong 2016 makatabang sa uban pang mga nasud nga batukan ang interbensyon sa China sa ilang mga teritoryong dagat. Resulta sa maong interbensyon, nakumpleto sa China ang pagtukod niini og base militar nga sakop sa mga kadagatan sa Pilipinas. AB

Protestang #PayDay, gilunsad

GILUNSAD SA MGA mamumuo ilalum sa Kilusang Mayo Uno ang #PaydayProtest niadtong Hulyo 15, usa ka semana ayha ang State of the Nation Address ni Rodrigo Duterte. Gikundena nila ang ubos nga suhulan sa mga mamumuo ilalum sa rehimeng Duterte, ang nagpadayon nga palisiyang kontraktwalisasyon ug kawalay trabaho sa tibuok nasud.

Nakighiusa sa protesta ang mga mamumuong panguma sa Hacienda Buenconsejo, E.B. Magalona, Negros Occidental. Matud sa mga mamumuong panguma, wala nay sulod ang ilang mga pitaka. Iligal nga nagsira ang asyenda ug gitangtang ang mga mamumuong panguma. Ang abereyds nga suhulan nila mokabat lang og ₱150/araw samtang ₱365/araw ang minimum nga suhulan alang sa mga mamumuo sa Negros. Mayorya kanila ang tulo hangtud 24 ka tuig na nga nagtrabaho sa asyenda.

Sa Cebu, misalmot sa protesta ang mga drayber aron kundenahon ang pekeng modernisasyon sa mga dyip nga sa esensya pagpatay sa

ilang panginabuhian. Sa Davao City, iligal nga giutingkay sa mga pulis ang mga gamit sa mga nagprotestang aktibista atubangan sa lokal nga upisina sa Department of Labor and Employment.

Pipila ka adlaw ayha ang protesta, nagpiket ang mga mamumuo sa Pepsi Cola sa pagpanguna sa Pepsi Cola Workers Unity atubangan sa pabrika sa Muntinlupa City niadtong Hulyo 12. Matud nila, nagpabungol-bungol ang maneydsment sa ilang pangayo sa nahitabong negosasyon sa Collective Bargaining Agreement. Lakip sa ilang panawagan ang dugang nga suhulan ug regularisasyon sa 1,000 kontraktwal nga mamumuo. AB

63rd IB at 87th IB, hinaras sa BHB

DUHA KA HUGNA nga giharas sa Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Western Samar ang mga elemento sa 63rd IB niadtong Hunyo 16 sa Barangay Bay-ang, San Jorge, Samar. Duha ka sundalo ang napatay. Tulo ka elemento usab sa 87th IB ang napatay sa operasyong haras sa BHB niadtong Hunyo 27 sa Barangay Sto. Niño, Paranas.

Naglunsad usab og punitibong aksyon ang BHB batok kang Sonny Moreno, myembro sa Military Intelligence Battalion (MIB) sa Poblacion, San Jose de Buan niadtong Hulyo 7. Nahimong aktibo siya sa pagpasurender sa mga sibilyan. Si Moreno ang iladong lunod-patay nga kontra-rebolusyonaryong suluguon sa kanhing meyor nga si Ananias Rebato. Gisilutan sa BHB si Rebato niadtong Oktubre 2018. AB

Siak sa alyansang Duterte, nagkalalum

Nagkalalum ang siak sa alyansang Duterte-Arroyo-Marcos. Lutaw kini sa nagapadayon nga bangiyay sa mga ginsakpan niini alang sa pinakataas nga papisyon sa Kongreso. Dayag na nga nanginlabot si Duterte sa bangiyay ug giendorso niadtong Hulyo 8 silang Alan Peter Cayetano ug Lord Allan Velasco aron magpulihiy isip Speaker. Apan pipila ka adlaw human niini, sukwahi sa gidahum ni Duterte, wala pa gihapon hingpit nga nagkahiusa ang mga kongresista.

Hangtud sa bisperas sa pag-abli niini, wala pa sa magkakaribal nga kongresista ang nakaseguro nga makuha nila ang mayoryang boto.

Sa dihang giendorso ni Duterte silang Cayetano ug Velasco isip Speaker, giendorso usab niya isip mangulo sa mayorya sa kapunungan si Martin Romualdez, ang manok sa bloke ni Arroyo. Midaog si Cayetano sa pagkuha sa basbas ni Duterte tungod sa iyang saad nga ipatuman ang *charter change* o *cha-cha* sa Kongreso. Ingonman, daghan pa gihapon ang babag sa planong ipalingkod siya isip Speaker. Una na nga gibalibaran sa PDP-Laban ang sugyot nga pagpulihiy sa termino. Wala usab miuyon sa maong pakana ang tulo pa ka bloke sa Kongreso, lakip ang blokeng gilangkuban sa managsuon nga Sara ug Paolo Duterte.

Bag-ong pakete, karaang pakana

Luyo sa pagpili ni Duterte kang Cayetano ang iyang subsub nga pag-saad nga ipatuman ang *cha-cha*. Luyo sa iyang supermayorya sa nangaging Kongreso, pakyas si Duterte nga iratsada ang maong pakana tungod sa bangiyay sa Senado ug Kongreso sa yaweng mga prubisyon nga nagahigot sa transisyon ngadto sa pederal nga sistema sa gubyerno.

Aron ibwelo ang *cha-cha*, giputos kini sa Inter-Agency Task Force on Federalism and Constitutional Reform sa bag-ong pekete nga nagduso sa mga prubisyong pang-ekonomiya aron labaw nga “iabli ang ekonomiya, aron adunay paglaum ang tanan.” Ilalum sa maong islogan, seguridad nga labaw pang iduso ang mga palisiyang neoliberal nga dugay nang gipangayo sa American

Chamber of Commerce nga ibutang sa konstitusyon sa nasud.

Ginaduso pa gihapon sa Task Force ang “pederalismo,” apan tungod sa kakulang sa niini gideklara ni Duterte nga “bisan og dili mo gusto sa pederalismo, usaba pa gihapon ninyo ang konstitusyon.” Matud sa nangulo niini nga si Eduardo Año, kalihim sa Department of Interior and Local Government, mamahimo pang mausab ang direksyon sa *cha-cha* sa mosunod nga tulo ka tuig.

Wala pay detalye ang ginaduso sa Task Force nga kausaban sa konstitusyon. Apan kung subayon ang Resolution of Both Houses No. 15 nga gisumite niadtong Disyembre 2018 sa Kongreso, seguridad nga labaw pang modunot ang konstitusyon sa Pilipinas. Nahilakip dinhi ang pagtangtang sa mga prubisyon nga nagahatag-proteksyon sa interes sa lokal nga mga negosyante ug katawhang Pilipino ug pag-abli sa lokal nga ekonomiya sa mga transnasyunal nga korporasyon. Ingonman, ginahatagan si Duterte og lehislative gagum ug paghatag kaniya og solong gagum sa tibuok gubyerno. Sa “bag-ong” konstitusyon ni Duterte, pagalimitahan ang mga katungod sa katawhan, ug dili na sila mamahimong makapalagpot og usa ka nakalingkod nga presidente.

Pagpamig-ot sa pulitikanhong oposisyon

Taliwala sa bangiyay sa iyang mga alyado, gisiguro ni Duterte nga dili makapahimulos o makakabig og suporta

sa Kongreso ug uban pang sangay sa estado ang iyang mga kaaway sa pulitika. Niadtong Hulyo 18, gipasakahan og kasong sedisyon ni Duterte ang pulitikal nga oposisyon lakip ang bise-presidente sa Pilipinas nga si Leni Robredo og 35 ka lain pa. Lakip usab dinhi ang mga senador sa Liberal Party (LP), mga kandidato sa Otso Diretso (gawas kang Mar Roxas), pipila ka pari og obispo, mga abugado og ilang mga tigsuporta.

Giila kini sa Partido Komunista ng Pilipinas nga “pagpamig-ot og pagpanghadlok” batok sa pulitikanhong oposisyon aron magsilbing pahimangno sa mga mobabag sa iyang adyendang “*cha-cha*.” “Basura,” “dili katuuhan,” “hila-bihan nga pagpanglutos og pagpamig-ot”—kini usab ang nahimong reaksyon sa mga senador og obispong giakusahan sa rehimen og sedisyon. Gibase ang kaso sa migawas nga nakabidyong pamahayag ni Peter Advincula (alyas Bikoy) nga naglambigit sa tibuok pakana ni Duterte sa ilegal nga pagbaligya og shabu. Tin-aw nga pagpamig-ot ang tinguha sa pagkaso aron labaw pang ipiton og ipaatras ang oposisyon sa pagsupak sa iyang mga pakana. Pahimangno usab kini sa mga alyado ni Duterte nga magsulay nga makighiusa sa oposisyon. Ayha niini, nagpadayag ang LP nga “abli” kining mosalmot sa supermayorya nga pagatukuron ni Cayetano sa Kongreso. AB

Pagpatigbabaw sa huntang sibil-militar

Usa ka huntang sibil-militar ang nagpadagan sa sibilyang burukrasya sa rehimeng US-Duterte. Niining Hulyo, mokabat na sa 64 ka pusisyong sibilyan sa gubyrno ang kontrolado sa retiradong mga militar ug pulis. Onse kanila ang anaa sa gabinete ug nagdumala sa mayor nga mga ahensya. Madugangan pa ang ilang hanay sa gitakda ni Rodrigo Duterte nga kanhing sundalo aron dumalahan ang Department of Agriculture.

Ulipon sa US, korap ug madugon ang rekord sa mga sundalo ug pulis nga gipwesto ni Duterte sa iyang gubyrno. Gihatagan niya kini og gahum-sibil aron ipadahon ang bangis nga programang kontra-insurhensya nga kanhi na nilang gikontrol. Nag-silbing mga hepe sa batalyon, dibi-syon o kumand sa Mindanao ang kadaghanan kanila ug sa ingon aduna nay inisyal nga pakighinabi kang Duterte niadtong meyor pa siya sa Davao City.

Militarisadong departamento

Lima sa 21 ka (bakante ang isa) departamento sa gubyrnong Duterte ang direktang gunit sa retiradong mga sundalo. Nakalingkod usab sa Department of Agrarian Reform ang usa ka gradweyt sa Philippine Military Academy apan dili aktibong sundalo.

Nanguna sa mga militarista ang kalihim sa Department of National Defense nga si Ret. Gen. Delfin Lorenzana. Lunod patay siya nga tigpatuman sa mayor nga mga palisiya sa US sulod sa Armed Forces of the Philippines (AFP) sukad nga magsilbi siyang *defense attache* sa AFP sa Washington DC niadtong 2002. Nahimong kaabag ni Duterte si Lorenzana niadtong ulahing bahin sa dekada 1980 sa dihang nahimo siyang kumander sa Second Scout Ranger Battalion sa Davao City.

Gipangulohan usab ni Ret. Gen. Roy Cimatu ang Department of Environment and Natural Resources. Giila si Cimatu isip “General

Pacman” tungod sa pag-pasiugda niya sa “todo-gyera” sa Mindanao niadtong presidente si Joseph Estrada. Nalambigit si Cimatu sa pagdawat sa “pabaon” sa kantidad nga ₱50 milyon sa dihang miretiro siya sa pagkasundalo sa panahong Chief of Staff pa siya.

Si Eduardo Año, beterano sa paniktik-militar, ang mibarug nga kalihim sa Department of Interior and Local Government ug nagkontrol sa badyet sa Philippine National Police (PNP). Responsable siya sa pagdagit sa aktibistang si Jonas Burgos niadtong nakalingkod isip hepe sa Intelligence Service of the Armed Forces of the Philippines. Si Año usab ang kumander sa 10th ID sa dihang gipatay ang masakiton nga si Leoncio Pitao (Ka Parago) niadtong 2015.

Nakalingkod usab isip kalihim sa Department of Information and Communication Technology si Gregorio Honasan. Lakip si Honasan sa mga sundalo nga naglunsad og kudeta batok sa kanhing presidenteng si Corazon Aquino. Samtang kontrolado ni Ret. Gen. Rolando Bautista ang Department of Social Welfare and Development bisan og bag-o pa lang kining nagretiro isip hepe-militar ni Duterte.

Uban pang sibilyang pusisyon

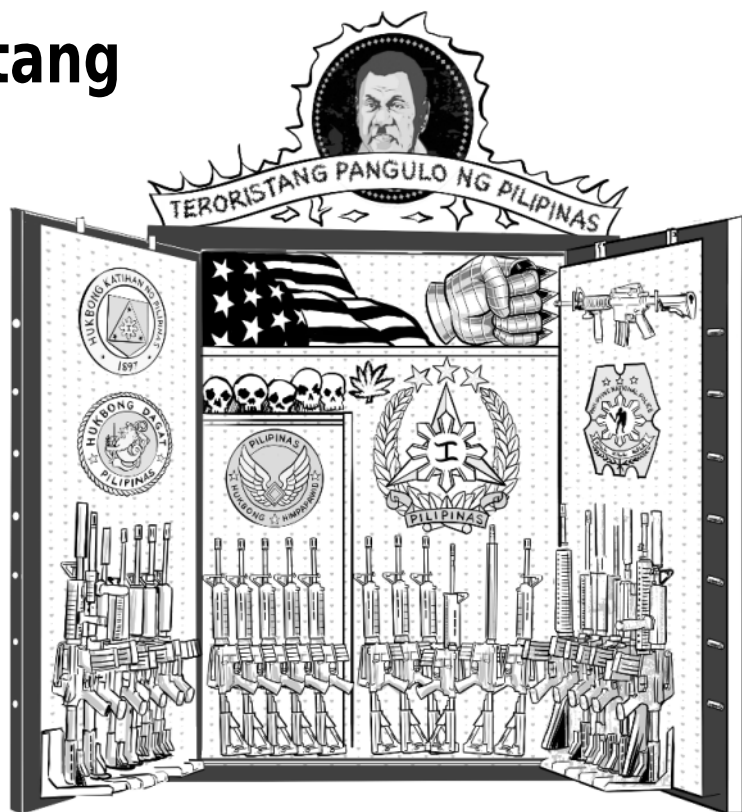
Gitanyag ni Duterte bisan ang ilang sibilyang pusisyon gawas sa

gabinete. Lakip dinhi ang Bureau of Customs (BoC) nga si Komisyoner Ret. Gen. Rey Leonardo Guerrero. Gipulihan niya si Ret. Police Gen. Isidro Lapeña human nalambigit sa “pagpalusot” sa ₱6.4 bilyong kantidad sa shabu mula sa China.

Bisan og nalambigit sa anomalya, subling gipalingkod ni Duterte si Lapeña isip direktor sa Technical Education and Skills Development Authority. Gibutang usab sa Bureau of Corrections ang kanhing gibutang sa BoC nga si Nicanor Faeldon nga napugos usab nga moluwat sa pwesto. Nalambigit si Faeldon sa duha ka kudeta batok sa kanhing presidenteng Gloria Arroyo.

Samtang gunit usab ni Carlito Galvez Jr. ang Office of the Presidential Adviser on the Peace Process human gitapus ni Duterte ang panaghisgot pangkalinaw tali sa GRP ug National Democratic Front of the Philippines. Kanhi siyang hepe-militar ni Duterte ug nalambigit sa kudeta niadtong 1989.

Lakip sa mga ahensyang kontrolado sa militar ang Housing and Urban Development Coordinating Council, Metropolitan Manila Development Authority, National Security ug uban pa.

Sulayng pagdagit, gipakyas sa tagabaryo

Napugngan sa mga residente sa Barangay Bito-on sa Jaro District, Iloilo City ang sulayng pagdagit sa usa ka iladong lider-masa niining bulan. Hiniusang napanalipdan sa iyang mga silingan si Wilfredo “Tay Pido” Panuela, 65, usa sa mga lider sa Katilingban sang mga Imol sa Syudad (Kaisog) batok sa duha ka ahente sa pagpaniktik sa estado.

Gibabagan sa tagabaryo ang duha ka ahente ug gidala sa *barangay hall*. Miangkong ang duha nga mga elemento sila sa Philippine Army ug National Bureau of Investigation apan wala makapakita og identipikasyon. Kanhi na nga giinitan si Panuela ug iyang asawa nga si Josephine tungod sa ilang pagsalmot sa mga pakigbisog sa komunidad.

Nagtuo si Maura Abellon, lider sa Kalipunan ng Damayang Mahihirap sa Panay ug Guimaras, nga plano sa guberno nga dagiton, atakehon o hadlukon ang mga lider sa ka-

bus sa kasyudaran nga aktibong nagabatok sa demolisyon ug sa pagkundera sa mga kaso sa paglapas sa mga katungod-tawo. Niadtong Hulyo 8, nagprotesta ang grupo gawas sa hedkwarters sa pulis sa Iloilo City.

Samtang gipatay sa militar si Salvador Romano, tigpanalipod sa katungod-tawo sa Negros niadtong Hulyo 7. Gipusil si Romano samtang nakasakay sa iyang motorsiklo sa Aglipay St., Poblacion, Manjuyod, Negros Oriental. Kanhi siyang istap sa Karapatan Negros ug kasamta-

ngang myembro sa Iglesia Filipina Independiente (IFI). Ika-48 siya sa mga aktibistang gipatay sa Negros ilalum sa rehimeng Duterte.

Padayon usab ang pagpamig-ot sa mga tawong-simbahan nga mi-batikos sa mga krimen ug paglapas sa rehimeng Duterte sa mga katungod-tawo sa isla. Duha kanila mao silang Rev. Joel Bengbeng sa United Methodist Church (UMC) sa Canlaron City ug si Rev. Brian Ascuit sa UMC sa San Pedro, Sta. Cruz, ang gipangita sa militar aron estoryahon kuno.

Sa Ilocos, ginapig-ot usab sa militar ang IFI, UMC ug United Church of Christ in the Philippines sa takuban sa “pagbisita” sa mga sundalo sa gambalay sa Joint Campaign Plan Kapanatagan. **AB**

Pagpasirado sa mga eskwelahang Lumad, gikundera

NAGPROTESTA ANG MGA estudyante ug magtutudlo sa mga eskwelahang Lumad sa ilalum sa Save Our Schools (SOS) Network atubangan sa upisina sa Department of Education sa Pasig City niadtong Hulyo 17 aron kundenahon ang sulayng pagpasirado sa mga eskwelahang Lumad sa Mindanao. Partikular nila nga gibatikos ang pagsuspende sa 55 ka eskwelahan nga gipadagan sa Salugpongan Ta' Tanu Igkanogon Community Learning Center Inc. sigon sa matud ni National Security Adviser Hermogenes Esperon, Jr. nga ipasirado kini.

Sa taho sa Save Our Schools (SOS), aduna nay 215 ka mga eskwelahan sa Mindanao ang pugos nga nagsira gikan 2016. Otsinta dinhi ang nagsira tungod sa pagkampo sa mga sundalo sa komunidad ug sistematikong pagpangatake ug pagpanggun-ob sa mga sundalo sa ilang mga pasilidad.

Dugay na nga giakusahan ni Duterte ang Salugpongan ug uban pang eskwelahang Lumad isip mga eskwelahan sa Bagong Hukbong Bayan. Sa iyang ikaduhang State of the Nation Address niadtong 2017, nanghulga siya nga pagabombahon ang maong mga eskwelahan. Sa maong tuig, aduna nay 30 ka eskwelahang Lumad ang nagsirado kung asa 1,300 ka estudyante ang napaundang sa pag-eskwela tungod sa padayon nga atake sa militar.

Matud sa PKP, ginapakita sa kamanduan sa DepEd kung paunsa nga ginatakda sa militar sa mga palisiya sa mga ahensyang sibil. Dugang kini sa mga palisiyang kontra-Lumad sa rehimeng Duterte lakip na ang pagpangilog sa ilang yutang kabilin aron iabli sa mina ug mga plantasyon. **AB**

Liberalisasyon sa bugas, dangan sa mga mag-uuma

SA PRE-STATE OF the Nation Address Economic and Infrastructure Forum sa mga upisyal sa ekonomiya, gitawag sa mga upisyal sa guberno isip usa ka “pinakadakung nakab-ot sa lehislatura” ang Republic Act 11203 o Rice Liberalization Act. Usa kini ka dakung binuang tungod kay ang giila nilang “kadaugan” usa ka dakung dangan alang sa masang mag-uuma sa humay.

Gipalig-on ang maong balaod niadtong Disyembre 2018 aron abagan kuno ang pagsaka sa presyo sa bugas sa lokal nga merkado. Apan sukwahi sa saad nga paubsan og ayo ang presyo sa bugas, miubos lamang kini og ₱1-2 sukad nga gipatuman ang liberalisasyon. Nagpabiling anaa sa ₱30-₱70 ang presyo niini sa mga merkado ug tindahan.

Luyo kini sa nakalap nga rekord sa guberno nga anaa sa ₱18-₱25/kilo ang presyo sa *imported* nga bugas nga misulod sa nasud.

Sa pikas bahin, mihagba ang presyo sa lokal nga humay gikan sa abereyds nga ₱20/kilo sa sayong bahin sa tuig ngadto sa ₱12-₱17/kilo niadtong Hunyo. Halos katugbang na lang kini sa gasto sa produksyon sa mga mag-uuma sa humayan. Bunga niini, gibanabana nga malugi ang mga mag-uuma og hangtud ₱114 bilyon karong tuiga, layong mas taas kaysa gipanghinambog nga ₱5.9 bilyong nakuha nga taripa bunga sa balaod sa liberalisasyon. **AB**